

## ВИДОВА РІЗНОМАНІТНІСТЬ ІХТІОФАУНИ ПРИРОДНИХ ГІДРОЕКОСИСТЕМ ОПІЛЛЯ

В даній статті досліджується різноманіття природної гідро екосистеми Опілля.

**Ключові слова:** іхтіофауна, *Cyprinidae*.

### Вступ

В комплексних проблемах охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів одним із важливих питань, стан якого викликає тривогу, являється прісна вода [1]. В умовах інтеграційних та глобалізаційних процесів перед лицем скороченням біорізноманітності головне завдання біологів – ідентифікація місць, що потребують термінової охорони, збереження окремих видів та відтворення їх популяцій в природі. У даній роботі на прикладі природних водойм Бережанського району зокрема і Опілля в цілому (південно-західна частина Тернопільської області), подано огляд видового складу, екологічних груп іхтіофауни природних гідроєкосистем. Досліджувані водойми можуть слугувати модельною ділянкою, на прикладі якої можна скласти уявлення про процеси, які мають місце в іхтіоценозах за значного антропогенного тиску [2].

Основного догляду потребують дослідження біологічних факторів формування чистої води. В першу чергу необхідний розвиток біологічного моніторингу як основного напрямку контролю водного середовища і отримання об'єктивних даних, які характеризують стан водних екосистем [3]. При забрудненні водойми важливою задачею залишається проблема нормування забрудненості, встановлених експериментальним шляхом обмежено допустимих концентрацій [4]. Тільки з допомогою гідробіологічних методів можна оцінити вплив на водні екосистеми окремих в водойму речовин [1].

### Матеріали і методи

Проведено дослідження іхтіофауни костистих риб (*Osteichthyes*) природних і штучних водойм південно-західної частини Тернопільської області, зокрема крім ставків досліджувались ріки Золота Липа, Гнила Липа, Коропець, Нараївка, Ценів, Короса та ін. Для цих досліджень використовувались класичні методи іхтіології та хімічного аналізу води.

### Результати і обговорення

На території Бережанського району протягом 2006-2007 років нами відмічено 25 видів риб, які відносяться до трьох рядів, чотирьох родин. Найширше була представлена родина корошових (*Cyprinidae*).

Найбагатше була представлена іхтіофауна річки Золота липа – 28 видів. Дещо більше в Рибпромисловій водоймі села Жуків – 36 видів.

Рибпромислова водойма, що знаходиться на території Жуковської сільської ради, займає площу – 91,05 га, глибина його становить – 1,5 м. Забір води проводиться з річки Золота липа [5]. Дамба обложена бетонними плитами, вода прозора, цвітіння відсутнє, замученість складає 15%, забруднення стичними водами відсутнє. Глибина водоймища біля берегів 0,5 м, характер рослинності: трава, рогоз, очерет, ряска. В цілому від загальної площі водойми жорстка рослинність складає 16%. При проведенні гідрохімічного аналізу води було встановлено: вміст кисню (м/л) – 7,1, наявність заліза – 0,25, наявність Са (мг/л) – 2,8, Ph – 6,9.

### Висновки

На формування кількісного та якісного складу видового різноманіття іхтіофауни в цілому значний вплив мала господарська діяльність людини.

### Література

1. Кваша В. І., Чорна Н. З. Поширення різних видів *Cyprinidae* у водоймах Західного поділля // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В.Гнатюка. Серія Біологія. Спеціальний випуск Гідро екологія. – 2001. - №3 (14). – с. 200-210.
2. Кваша В. І., Чорна Н. З. До питання про фауну *Cyprinidae* Опілля // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія Біологія. Спеціальний випуск Гідроєкологія. – 2001. - №4 (15). – с. 115-123.
3. Сулей М., Уилкок Б. (ред.) Биология охраны природы. - М.: Мир, 1983. – 430 с.
4. Толока С. В. (ред.) Географічна енциклопедія України. В трьох томах. – 1990. – Т.2. – 480 с.
5. Уколов Н. А., Кваша В. І., Чорна Н. З. Про поширення різних видів кісткових риб (*Osteichthyes*) у штучних водоймах Тернопільської області // Матеріали науково-практичної конференції ТДПУ ім. В.Гнатюка. Серія Біологія. - 2007. - с. 88-89.

*Variety of natural hydroecosystems of Opillya is researched in the given article.*

**Key words:** *Osteichthyes*, fauna.

На жаль, санітарний стан зелених насаджень загального користування (парків, скверів, бульварів) здебільшого не відповідає сучасним вимогам ведення паркового господарства. Основною причиною такого становища є відсутність необхідних коштів на розробку проектів їх реконструкції, нестача капіталовкладень на їх впорядкування та догляд за ними. Це призводить до збільшення кількості сухостійних дерев, захаращення та інших негативних явищ. Велика кількість дерев різних порід вражена омелою білою, як в парках так і в вуличних насадженнях. До цього часу крім обрізання гілок, вражених омелою, інших ефективних методів боротьби з цією хворобою для умов міста немає. Разом з тим, одним із заходів по запобіганню розповсюдження цього паразита, є поступова заміна вразливих омелою порід на невразливі молоді дерева цінних порід, з поліпшеними декоративними та естетичними властивостями.

Відомо, що корисні властивості проявляють лише здорові, стадійно молоді дерева та чагарники. Внаслідок старіння та поступового згасання біологічних процесів фітонцидна, знезаражувальна, киснеутворююча здатність зелених насаджень сильно знижена і практично не має місця. Вони приречені на прискорене всихання, загибель та перетворення на осередки ентомо-шкідників та фітохвороб.

Досліджуючи зелені насадження, не можна не звернути увагу на такий важливий екологічний аспект, як подальша доля опалою листя. Восени, і навесні в місті листя згрібають і спалюють або вивозять на сміттєзвалища. Це стосується і великих масивних насаджень і окремих насаджень у секторах малоповерхової забудови. Ідкий дим, що утворюється при спалюванні листя, довгі тижні не дає людям нормально жити, особливо тим, що хворіють на астму. А між тим, опале листя треба зберігати і накопичувати під насадженнями. За зиму воно перегниває, захищає рослини від промерзання та висихання, сприяє аерації ґрунту та проникненню в ґрунт опадів. Опале листя сприяє кращому росту та розвитку зелених насаджень, подовжує вік дерев і чагарників, який в умовах міста значно коротший, ніж в звичайних природних умовах. Опале листя слід закопувати при обробці ґрунту в зелених зонах.

Слід зазначити, що незважаючи на брак необхідних коштів, у місті створюються нові озеленені території, де на міських пустирях висаджено дерева та чагарники, проведено їх облаштунок, створено нові місця відпочинку.

### Висновки

Для покращання екологічної обстановки в місті необхідно більше уваги приділити асортименту порід, які використовуються для озеленення, та дослідити стан рослин, що вже довго ростуть в місті. Необхідно провести наукову інвентаризацію видового складу всіх зелених насаджень міста. Причому, важливий окремий підхід до кожного куточка Івано-Франківська, щоб підібрати такі види, які сприяли б покращанню екологічної обстановки саме в цьому куточку, а в цілому і в усьому місті, щоб кожна людина почувалася комфортно. Для поліпшення стану довкілля необхідно поєднати зусилля державних органів, органів місцевого самоврядування, громадських організацій та населення у вирішенні екологічних завдань, зокрема у облаштуванні зелених зон, парків, скверів та створенні нових зелених насаджень. В умовах складної екологічної ситуації у нашій державі зусилля кожного повинні бути спрямовані на збереження, відтворення та раціональне використання природних ресурсів.

### Література

1. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія. - К.: Вища школа, 2003. -199 с.
2. Колесников А.А. Декоративная дендрология. - Москва: Лесная промышленность, 1974. – 385 с.
3. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць: Підручник для студ. вищих навч. закл.. — Л.: Світ, 2005. — 455с.
4. Определитель высших растений Украины / Отв. ред. Ю.Н. Прокудин. – К.: Фитосоциоцентр, 1999. – 548 с.
5. Приходько С.Н., Михайловская М.В. Приусадебное цветоводство. – К.: Урожай, 1991. – 288 с.

*In the article the information about green plantations in Ivano-Frankivsk are given. The dendroflora of town's green plantations were studied and analysed. According to the research, dendroflora of Ivano-Frankivsk consists of 113 decorative trees-shrubs species which use in planting of greenery.*

**Key words:** *Green plantations, dendroflora, decorative, trees-shrubs species, planting of greenery.*